

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A kath. tanítók segélyalapja.

Irta: Házy Ferenc.

Ezen alapunknak középponti bizottsága által a múlt év augusztus 28-án tartott gyűlésén, mint egyházmegyei tanítóegyesületünk kiküldöttje, én is résztvettem. A gyűlés végén, az indítványok során ismét felhozott azon szomorú körülmény, hogy a katolikus tanítóság nem részesíti ezen alapot abban a támogatásban, melyet méltán megérdemelne, mert hiszen éppen mi, egyébként is mellőzött felekezeti és különösen mi katolikus hitfelekezeti iskoláknál működő tanítók volnánk ráutalva arra, hogy anyagi szorongattatásunk idején valahonnan segítőkész nyúljon felénk támogatásunkra. Mi az oka tehát annak, hogy a katolikus tanítóság nem látja, vagy nem akarja látni ezt a feléje nyújtott kezdet, melyet szükség idején megragadhatna, hogy magát és családját válságos anyagi gondjaiból kiemelje? Hogyan lehetne és kellene ezt a látzólagos érdektelenséget, indolenciát megtörni és a katolikus tanítóság érdeklődését a Segélyalap iránt felkelteni és növelni?

Egy indítványt adtam be ez alkalomból, melynek rövid tartalma oda irányul, hogy egyházmegyéinkint és espereskörönkint tanító-emberek jelöltessenek ki és bizassanak meg azzal, hogy a Segélyalap ügyeit vezetve ennek állapotát folyton felszínen tartsák, úgy a köri gyűléseken, mint az egyházmegyei nagygyűléseken a segélyezések mibenállásáról referáljanak, a tagokat esatlakozásra buzdítsák és a hozzájuk bizalommal felvilágosításért forduló társakat útbaigazítsák.

Ez indítvány az idő előrehaladottsága miatt tárgyalásra nem kerülhetett, miért is felhívtam, hogy az indítványt indokaival együtt a *Népnevelő*-ben ismertessem.

Most, hogy a Segélyalap Középponti Bizottságának évi közgyűlése e hó vége felé* szokás szerint meg fog tartatni, aktuálisá válik a dolog, miért is kérem az érdekeltek és érdeklődők szives figyelmét jelen közleményemre.

* Augusztus 29-én délelőtt 9 órakor a Szent-István-Társulatban. (Szerk.)

Annak a sajnós tünetnek, hogy Segélyalapunk nem részesül az azt méltán megillető partolásban, egyik oka az, hogy katolikus tanítótársaim között elég számosan csak nagyon kevésé, talán csak hírből vagy éppen nem is ismerik azt.

Másik nagy segítő alapunkat, a boldog emlékü Péterffy S. tanítótársunk által alapított Eötvös-alapot, nincs szép hazánkban tanító, aki nem ismerné! De miért? Mert nem tartatik az általános tanítótételek által, úgy a járáskörökben, mint a vármegyékben, olyan gyűlés, amelyen az Eötvös-alap ügyei-bajai nem tárgyalatnának; és nem a gyűlések végén, amikor az érdeklődés már rendszerint ügyis megcsappanik, hanem a tárgysorozatnak középtájan legalább is, ha talán nem mindjárt az elején.

Hogyan vagyunk mi ezzel szemben? Elég sok esperesköri és egyházmegyei gyűlésen megfordultam itt a dunántúli vidéken, de Segélyalapunkról alig hallottam valamit. Ha van fizető tag, esetleg leszúrja a tagdíjat, aztan végeztünk. Vannak az esperes-tanfelügyelő urak között — igaz tisztelet és hála adassék nekik! — akik többkevesebb szóval esetleg felhívják a tanítóság figyelmét az alapra, serkentik a belépésre, aminek aztan mutatkozik is némi látszata. De sajnós, ezek száma nagyon is szerény. Ezzel nem azt akarom állítani, hogy országszerte így áll a dolog, mert hiszen nagyon jól tudom, miszerint, hála Istennek! több egyházmegyében — mint pl. az esztergomi, egri, nyitrai stb-bea — amint az a Segélyalap középponti bizottságának gyűléseiről felvett jegyzőkönyvekben a segélyezések arányából, amely mindig a tagok számával áll arányban, következtethető, agilis munkát fejt ki az illető egyházmegyék ft. tanfelügyelő pap-sága, de sajnós, ez nem általános.

Pedig hol lehetnénk már és hová fejleszthetnők Segélyalapunkat, csak közepes támogatással is! Ugy olvastam Bertalan V. kartárs egyik nem régi cikkében, hogy az Eötvös-alapnak cirka tizenháromezer tagja van, ezeknek azonban alig harmadrésze tesz eleget fizetési kötelezettségének és mégis miesoda átadásos munkát végez ez az alap országszerte a tanítóság javára. Mi katho-

esengeni-bongani azt a kis szerszámot, amely aztán magához ragadja a harangnélküliek taborát. Most aztán megindul a munka. Az új harang mindig több és több eszményt küld át az új hívek iskoláiba. Utoljára úgy fog állani a dolog, hogy a régi iskolának a jellege immár csak *névben* marad a régi iskolafenntartó, *lényegben* azonban ezek az iskolák már egy másik iskolafenntartó erősségei közé tartoznak.

— Kié az iskola? — kérdeztem mult levelemben. Mondottam, aki megbecsüli a tanítókat.

— Hova van írva, hogy kié az iskola? — kérdeztem most.

Téved az, aki azt hiszi, hogy az iskola kapuja fölött díszelkedő tabla minden esetben el tud igazítani! Hogy kié az iskola, azt csak akkor tudod meg, ha oda bemenve, megismered a tanító egyéniségét s megnézed, kiké nevelte ő a gondjaira bízott gyermekeket. Még ez sem elég. Menj be a falu házaiba. Allj szóba a néppel. Hallgasd meg, hogyan vélekednek a dologról. A tanítónak a gyermekekre s a felnőtt népre gyakorolt hatásából állapíthatod meg, kié a falu iskolája!

Azzal az őszinte kívánsággal zárom leveletem, vajha mindenkor olyan lenne a mi hitvallásos iskoláink tanítóinak helyzetét irányító gondoskodása, hogy a mi iskoláink szelleme még azokban az iskolákban is urrá lehessen, amelyekben nem a mi tábláink vannak kitéve! Ezt csak akkor érhetjük el, ha legfőbb vezetőink a tanító szavat nem gátolni, hanem inkább megérteni törekednek.

Hívőseges barátod:

Kisteleki.

HIREK.

Az újradí tanítók drágasági pótléka. Az újradí rom. kath. tanítók a nyomasztó életviszonyokra való tekintettel, arra kérték iskolaszéküket, hogy drágasági pótlékot adjon. Az iskolaszék Mayer Ker. János piébános elnöke alatt tartott ülésében teljes jóindulattal tárgyalta az ügyet és elhatározta, hogy július elsejétől a világi tanerőknek húszszázalekos, az iskolánövérkeknek pedig tizenkét és fél százalekos drágasági pótlékot engedélyez.

Öngyilkos tanító. Gegely Teofil, magyarlápasi görög katolikus tanító halántékon lőtte magát és nyomban meghalt. Tettének oka az, hogy folyton anyagi zavarokkal küzdött, mert csekély fizetéséből megélni nem tudott.

Néptanítók a hadsereg szolgálatában. A közös hadseregnel a közös hadügyminiszter az altiszt-előkészítő tanfolyamok vezetését a jövőben nem tisztékre fogja bízni, hanem polgári tanítókra. Ez intézkedés Ausztriában már is életbe lépett. A tanfolyam három hónapig tart, heti 12 órában és a katonai szaktárgyakat kivéve, az általános közismereteket magában foglaló anyagot öleli fel.

Védjegye

Magyar törlőgummi
kapható minden papirkereskedésben.

Magyar címer a védjegye,
Magyar diák csak ezt vegye!

476-4

Magyar Ruggyantaárugyár
Részv.-Társaság Budapest.

Mária énekeink legszebb gyöngyei, 100 szebbnél szebb ének díszes orgonakisérettel, 2 részben. Egy-egy rész 3 kor. együtt a kettő 5 kor. 48 csinos és dallamos orgonadarab 2-40 kor.

379 13-26

Zámbó Károly kántor, Szeged.

50 új gyásmise offertorium 1 kor. Orgonahangok 3, 4 és 5 korona. 469 14-19

MOLNÁR JÓZSEF kántor, Kunszentmiklós

Elismert elsőrangú műremek csak a Zimmermann-féle harmoniumok!

Az előkelő valódi Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

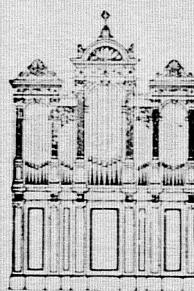
legelőnyösebben beszerezhető, kivétel a monarchia vezér-képviselői:

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek-tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!
Üzletek. Lipcse, Szeat-Petervár, Moszkva, Riga és London.

ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET

RIEGER OTTÓ

hazánk legnagyobb orgonájának (a királyi orgonájának a koronázási templomban) alkotója, vilámos gépekkel berendezett cs. és királyi udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

Cs. és királyi udvari szállító. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kiüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett pneumatikai nemeshangu orgonákat szállít. Mindennemű orgonajavításokat és hangolást a legkíméletesebb pontossággal teljesít.

Tervezeteit és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld. 64 2-52

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-mértékkel templomok, szeminariumok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig ::

Tanerőknek s lelkészeknek különösen szíveskedünk. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.

Kérjen árjegyzéket, pianók és pianóokról. 93

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A kath. tanítók segélyalapja.

Irta: *Házy Ferenc.*

Ezen alapunknak középponti bizottsága által a múlt év augusztus 28-án tartott gyűlésén, mint egyházmegyei tanítóegyesületünk kiküldöttje, én is résztvettem. A gyűlés végén, az indítványok során ismét felhozott azon szomorú körülmény, hogy a katolikus tanítóság nem részesíti ezen alapot abban a támogatásban, melyet méltán megerdemelne, mert hiszen épen mi, egyébként is mellőzött felekezeti és különösen mi katolikus hitfelekezeti iskoláknál működő tanítók volnánk ráutalva arra, hogy anyagi szorongattatásunk idején valahonnan segítőkész nyúljon felénk támogatásunkra. Mi az oka tehát annak, hogy a katolikus tanítóság nem látja, vagy nem akarja látni ezt a feléje nyújtott kezdet, melyet szükség idején megragadhatna, hogy magát és családját válságos anyagi gondjaiból kiemelje? Hogyan lehetne és kellene ezt a látzólagos érdektelenséget, indolenciát megtörni és a katolikus tanítóság érdeklődését a Segélyalap iránt felkelteni és növelni?

Egy indítványt adtam be ez alkalomból, melynek rövid tartalma oda irányul, hogy egyházmegyéinkint és esperesköröinkint tanító-emberek jelöltessenek ki és bizassanak meg azzal, hogy a Segélyalap ügyeit vezetve ennek állapotát folyton felszínen tartsák, úgy a körüli gyűléseken, mint az egyházmegyei nagygyűléseken a segélyezések mibenállásáról referáljanak, a tagokat csatlakozásra buzdítsák és a hozzájuk bizalommal felvilágosításért forduló társakat útbaigazítsák.

Ez indítvány az idő előrehaladottsága miatt tárgyalásra nem kerülhetett, miért is felhívtam, hogy az indítványt indokaival együtt a *Népnevelő*-ben ismertessem.

Most, hogy a Segélyalap Középponti Bizottságának évi közgyűlése e hó vége felé* szokás szerint meg fog tartatni, aktuálisra válik a dolog, miért is kérem az érdekeltek és érdeklődők szives figyelmét jelen közleményemre.

* Augusztus 29-én délelőtt 9 órakor a Szent István-Társulatban. (Szerk.)

Annak a sajnos tünetnek, hogy Segélyalapunk nem részesül az azt méltán megillető partolásban, egyik oka az, hogy katolikus tanítótársaim között elég számosan csak nagyon kevésbé, talán csak hírből vagy épen nem is ismerik azt.

Másik nagy segítő alapunkat, a boldog emlékü Péterffy S. tanítótársunk által alapított Eötvös-alapot, nincs szép hazánkban tanító, aki nem ismerné! De miért? Mert nem tartatik az általános tanítótestületek által, úgy a járáskörökben, mint a varmegyékben, olyan gyűlés, amelyen az Eötvös-alap ügyei-bajai nem tárgyalatnának; és nem a gyűlések végén, amikor az érdeklődés már rendszerint ügyis megcsappanik, hanem a tárgysorozatnak középtájan legalább is, ha talán nem mindjárt az elején.

Hogyan vagyunk mi ezzel szemben? Elég sok esperesköri és egyházmegyei gyűlésen megfordultam itt a dunántúli vidéken, de Segélyalapunkról alig hallottam valamit. Ha van fizető tag, esetleg leszúrja a tagdíjat, aztán végeztünk. Vannak az esperes-tanfelügyelő urak között — igaz tisztelet és hála adassék nekik! — akik több-kevesebb szóval esetleg felhívják a tanítóság figyelmét az alapra, serkentik a belepésre, aminek aztán mutatkozik is némi látszata. De sajnos, ezek száma nagyon is szerény. Ezzel nem azt akarom állítani, hogy országszerte így áll a dolog, mert hiszen nagyon jól tudom, miszerint, hála Istennek! több egyházmegyében — mint pl. az esztergomi, egri, nyitrai stbben — amint az a Segélyalap középponti bizottságának gyűléseiről felvett jegyzőkönyvekben a segélyezések arányából, amely mindig a tagok számával áll arányban, következtethető, agilis munkát fejt ki az illető egyházmegyék ft. tanfelügyelő pap-sága, de sajnos, ez nem általános.

Pedig hol lehetnénk már és hova fejleszthetnők Segélyalapunkat, csak közepes támogatással is! Ugy olvastam Bertalan V. kartárs egyik nem régi cikkében, hogy az Eötvös-alapnak cirka tizenháromezer tagja van, ezeknek azonban alig harmadrésze tesz eleget fizetési kötelezettségének és mégis miesoda áldásos munkát végez ez az alap országszerte a tanítóság javára. Mi katho-

kus felkezeleti iskolák tanítói vagyunk vagy huszezeren és Segélyalapunknak alig van több, mint kétezer tagja. Nagy baj, miniket alapnál, akadályozza a megizmosodásnak s ezzel a még szelesebbkörű segélynyújthatásnak, a mi érzeltelességünk: a fiatal, néptelen tanító-nemzedék még nem látja magára nevezve elkerültnek az időt a belepesre, azt tartva, ráér, majd később talán; a kiöregedett veterán pedig nagyrészt már nem akar, vagy megszűnik tag lenni, hiszen egy-két év van még csak hátra. Marad tehát az élettelen amúgy is két könyökkel birkozó középrész, a családos tanítóság, akik aztán ha egyik kezükkel nyújtják a tagcigit, másik tenyerüket nyomban tartanak a busás kamatokért, melyre bizony Isten rá is vannak utalva a nái társadalmi viszonyok között.

Ezt az érzeltelességet, ezt az apathiat kellene megszüntetni valahogy; fölbresztetni, megbizseregíteni az alvó idegszalakat, hogy funkcióba állítva hasznos munkára serkenjenek önmaguk javára.

Napról-napra éveken át látjuk és olvassuk a hírlapok hasábjain a hirdetést a «Maggi» levespotlekről, vagy a «Ferenc-József» keserűvízről, meg a többi különleges portékáról; kezdetben bosszankodunk, talán undorodunk is az éfélektől; később napok, hónapok multán megszokjuk a hirdetést, sőt gondolkozunk fölötte, míg utóbb megízleljük és akkor tapasztaljuk, hogy hm! nem is olyan rossz és undorító s utóbb még meg is szokjuk.

Reklámvilágot élünk. Ha valamiben célt akarunk elérni, felszínen kell az ügyet tartani folyton, hogy minél több ember, hogy valamennyien minduntalan lassuk azt szemünkkel, halljuk füleinkkel és megtapasztaljuk többi érzékünkkel is.

Amennyire a tanítói köröket és megyei tanteszületeket, ezek alapszabályszerű berendezését ismerem, minden tanítóegyesületnek van elnöke és alelnöke, vagy egyházi elnöke és világi elnöke. Nálunk katolikusoknál az elnök majdnem minden egyesületben egyházi férfiú, vagyis papi ember, míg a világi elnök, vagy alelnök mindig tanító-ember. Az alapszabályok mindig azt írják elő az alelnök teendőire és hatáskörére nevezve, hogy az elnököt akadályoztatása esetén mindenben helyettesíti. Ez az akadályoztatási eset azonban vajmi ritkán adódik elő itt, künn a tanító körü közgyűléseken. Én még egyetlen gyűlésen sem voltam jelen — katolikus tanítókört, vagy egyesületet értek — amelyen tanítótársam valamelyike vezette volna az értekezletet, mint az akadályozott elnök helyettese. A tanító-elnökség tehát nem más a legtöbb helyen, mint puszta cím és formalitás, aktív cselekvés nélkül, ha csak azt nem számítjuk, hogy az elnök mellett az emelvényen van a helye.

Ezeket a passzivitásra helyezett alelnököket óhajtanám én, úgy a körökben, mint az egyházmegyei nagy tanítótestületekben a Segélyalap

ügyeinek intézésével megbízni. Ők tartanak folytonosan felszínen a Segélyalap dolgait és állapotát. Ne mulnák el egyetlen katolikus tanítói gyűlés, amelyen a Segélyalapról szó ne esnék. Ezek iránt úgy hiszem — a fiatalabb tanítótársak is nagyobb bizalommal lennének mint kartárs iránt, mert — mi tagadás benne, a tapasztalat is sokszor bizonyította — a fiatal tanító-nemzedék jó része a mai sajátos társadalmi szellem behatása folytán szerintünk indokolatlanul — szeliden szólva — tartózkodással van a papság iránt. Ezek a tanító-mozgatói a Segélyalap ügyének, különösen, ha maguk is meggyőződészerűleg nemesek belátják, hanem át is érzik ebbeli munkásságuk messze jövőbe is kiható nagy horderejét, hatalmas emeltyűi lehetnének az alap fellendítésének és talán felvirágzásának.

Ezek volnának benyújtott indítványom indokai, amelyeket a legmélyebb tisztelettel és legőszintébb jóakarattal ajánlok Segélyalapunk középponti bizottsága elnökségének és tagjainak figyelmébe és mérlegelésébe és kérem indítványomat a most tartandó legközelebbi gyűlés tárgysorozatába felvenni.

Az életkor szerepe a gyermekkori bűntettek elkövetésénél.

Irta: *Éltes Mátyás.*

Az ifjúkori bűntettek elkövetésénél igen jelentős szerepet játszik a *kor*.

A növes és fejlődés idején az érzékek aránylag sokkal fejlettebbek, mint a testi és szellemi erők. A gyermekkortól a férfikorig terjedő időben pedig az egyén a szociális rendhez való alkalmazkodás hosszas és bonyolult stádiumát éli át. A legtöbb ifjúnál ezen alkalmazkodás nem okoz nagyobb nehézséget; de vannak azért olyanok is sokan, akiknél ez az alkalmazkodás nehezen megy s az illető gyakran összeütközésbe jön a társadalmi renddel. A szociális rendhez való alkalmazkodás képességének a hiánya a korai gyermekkori, a nomád életre való hajlamokban nyilvánul; ilyenek a csavargás, iskolakerülés s hasonlók. Minél nagyobb követelményeket állít a társadalom a gyermekkel szemben — korunkban ilyen pl. az iskolalátogatás kényszere — annál világosabban lép a nomád ösztön előtérbe. A szülői vagy iskolai fegyvellemmel szemben föllépő ezen vándorlasi, csavargási ösztön magábanvéve nem veszélyes; kellő ellenőrzés és felügyelet mellett eltűnik: de ha figyelmen kívül hagyják, vagy ha az ellenőrzés nem kielégítő, első lépés lehet az a társadalomellenes életmód kifejlődéséhez. A gyermeket, aki ösztönének szabad folyást enged, a rendőrség csavargás miatt felelősségre vonja s így az igen hamar ismeretséget köt a büntetőtörvény végrehajtó közegével.

A gyermek fejlődésével és növekedésével igen könnyen társul ehhez az idegen vagyon ellen való véték; az ifjú csavargóból fiatal tolvaj lesz s a növekvő korral mindnagyobb erkölcsi veszély fenyegeti a gyermeket.

A gyermek- és ifjúkor közé eső kritikus idő igen fontos élettani változásoknak a kora; a szunnyadó ösztönök és érzelmek elementáris erővel támadnak

föl és kerítik urálmukba az ifjú lelkét. Az egyén, aki eddig öntudatlanul is alkalmazkodott a társadalmi viszonyokhoz, nem tudván ellentálni a reáható érzelmi hullámzásoknak: elköveti az első bűncselekményt a személy ellen.

De a bűncselekmények elkövetésére való hajlandóságot nem csupán az egyéni biológiai elváltozások segítik elő, hanem arra nagy befolyással vannak még a szociális viszonyok is, amennyiben most már a külvilággal való érintkezés köre is rendkívül kitágult. Ez a kör, mely eddig jóformán csak a szülői házra és az iskolára szorítkozott, ezentúl számtalan érintkező pontban kiterjed a munkásélet óriási területére. Az ifjú új világba lép, a nehéz küzdelmek, a fokozott erőfeszítések és a szigorú fegyelem világába. Igen sok ifjú, aki a szülői ház, az iskola fegyelmét és a serdülés idejét szerencsésen átélte, képtelenné válik arra, hogy a munkás élet követelményeinek megfeleljen. Ezt a gyengeséget rendszerint a munkás élet nehézségei, az egyén elégtelen testi fejlődése, vagy pedig az önmagán való uralom hiánya és az akarat erőtlensége idézik elő. Az eredmény pedig az, hogy az ifjú összeütközésbe jön a társadalmi renddel. Amint látjuk, a gonosztevőség jelei a szervezet fejlődésével fokozatosan lépnek előtérbe: a csavargási ösztön után az idegen vagyon elleni bűncselekmény s végül az erőszakos vétek fejlődik ki. A növekedés és fejlődés idejének elmúltával az érettség kora következik s a társadalomellenes viselkedés is megfelel a fejlődés ezen fokozatának. A büntettré való hajlamok bűnös szokásokká válnak, melyekre a viszonyok nagy hatást gyakorolnak. A kifejlődés különböző népfajoknál nagyon eltérő. Általában véve azonban az egész művelt világon érvényes az a szabály, hogy az ifjak a nemi kifejlődés korában követik el a legtöbb bűncselekményt; nem az átélt évek száma, hanem inkább a nemi érettség ideje határozza meg a büntettek kifejlődését és természetét.

A fiatalok által elkövetett kihágások és bűncselekmények különböző nemeit vizsgálva, azt látjuk, hogy a 20—30 évekre eső kor a legkritikusabb idő.

A m. kir. kormány által az ország közállapotairól kiadott hivatalos jelentés adatai szerint 1905. évben Magyarországon elítéltek:

12 éves korában	313	férfit,	48	nőt;	össz.	361	egyént
13 « «	642	«	89	«	«	731	«
14 « «	965	«	187	«	«	1152	«
15 « «	1312	«	216	«	«	1528	«
16 « «	1597	«	289	«	«	1886	«
17 « «	2638	«	359	«	«	2997	«
18 « «	3465	«	436	«	«	3901	«
19 « «	3342	«	412	«	«	3754	«
20 « «	3727	«	459	«	«	4186	«
21 « «	3466	«	287	«	«	3753	«
22 « «	2673	«	347	«	«	3020	«
23 « «	2026	«	294	«	«	2320	«

Dr. Megyery István művében olvassuk, hogy 1904. évben Magyarország letartóztatási intézeteiben fogva volt 9584 egyén. Ezek közül

14 éven aluli	70
14—16 éves	311
16—18 «	807
18—21 «	1788
21—25 «	2263
25—50 «	3618
50 évnél idősebb	727

Angliában 1894. évben elítéltek:

2.450	12 éven aluli
10.161	12—16 éves
31.139	16—21 «
69.280	21—30 «

korban levő egyént.

Az ifjúkori büntetteknek azonban nemcsak a száma, hanem a természete is sok tekintetben a kortól függ. A 16 éves korig elítéltek nagyobb része iskolakerülés, csavargás, koldulás, tolvajokkal és más gonosztevőkkel való szövetkezés, összefergetlenség, javíthatatlan gonosz viselkedés miatt jutott összeütközésbe a büntető igazságszolgáltatással. Szóval ezek inkább kihágásokat követtek el; az esetek jóval kisebb számánál szolgált lopás és egyéb börtönnel büntetendő cselekmény az elítélés okául.

A 16—21 éves korban levőknél már legtöbb esetben a legkülönbözőbb formában elkövetett lopás szolgált az elítélés okául; személy ellen vétőket, betörőket azonban még aránylag keveset találunk közöttük.

Az összes hazai és külföldi kimutatásoknak azonban legszomorúbb az a része, mely a visszaesőkről számol be. Eszerint a kiskorban elítéltek 2/3 része visszaeső volt. Megjegyzendő, hogy ez a kimutatás nem is eléggé megbízható, mert igen sok esetben nem derül ki az előzetes bűncselekmény s így büntetlen előéletűnek minősítik az illetőt.

A társadalom és a gyermekek érdeke azt követeli, hogy a gyermekek hajlamait a kiskortól kezdve éber figyelemmel kísérjük és idejekorán kezdjük meg a leg gondosabb javítást: mielőtt t. i. a rosszra való hajlam szokássá és természetévé válnék.

Avallástalan nevelés csődje Japánban.¹

Közl: *Bilovits István.*

Japánnak államilag elismert iskoláiból a vallást manap teljesen számkivetették. Már negyven évvel ezelőtt az Európakedvelő irány győzelme után az első népoktató intézkedéssel állított az állam vallástalan iskolákat² 1899-ben azután az állam még a magánjellegű iskolákból is igyekezett a vallást kiszorítani. Ezek szerint, a törvények szerint, olyan iskolákban, amelyek az államiakkal egyenlő elbánást akarnak, nem szabad semmiféle vallásoktatásnak vagy vallási szertartásnak előfordulnia; sőt a tanórákon kívül a tanítónak semmiféle vallási behatást sem szabad tanítványaira gyakorolnia. Így a kereszténységet, de a pogány vallásokat is egészen kizárták az iskolából. Japán szerfölött büszke volt laikus iskoláira; gyerekes hitűságból úgy gondolta, hogy végre neki kell arra megtanítani a «vén Európát», amelytől oly sokat átvett; hogy egy művelt nép Isten és hit nélkül is tud nevelni szerencsésebb és jobb ifjúságot.³

¹ «Die katholischen Missionen» c. lap aug.-i füzetéből 261—263 ll.

² Csak felsőbb iskolák jönnek tekintetbe; Japánban a magán elemi iskolák száma jelentéktelen.

³ Ezzel a törvénnyel a kath. missziók előtt ez a dilemma volt: vagy fentartani a vallásoktatást (az iskolában), de akkor lemondani az államilag elismert iskolák kiváltságairól vagy az állam programját elfogadni és az iskolákban a direkt hittedjesztésről lemondani. Míg a protestánsok mindenüti az első utat választották, a kath. missziók az államprogramhoz nyultak. Az intézetek ha-

A vallás pótlására a tanítástervbe bevezették szaktárgynak az u. n. erköléstant; ennek lett volna feladata az ifjúság lelkiismeretét kifejleszteni, erényes életre nevelni és a természet törvény gyakorlatias szabályait vele megkezevelni. Természetesen ebben az órában is tilos volt minden vallási vonatkozás. Az erkölcsi kötelesegeket, azt a parancsot, hogy erényesen kell élni «puszta emberi» módon a természetfölötti kizárással kellett előadni. De hát mihozához jut az erkölcsi törvény, ha az isteni tekintély kötelező erejét elvetették? Ugy-latszok a nevelésnek és erkölcsösségnek ezt az alapvető kérdést figyelmen kívül hagyták és megelégedtek az erkölcsi szabványok üres előadásával; de megengedték, hogy a vallásos gondolkozás, mint babona, kigunyolható legyen. Az ifjúság erkölcsének elrettentő romlottsága csakhamar bebizon-yította, hogy helytelen úton járnak. Puszta tilálmakkal épen nem lehetett az ifjúságot megacélozni a szenvedélyek ellen való küzdelemre.

Mit is tudtak volna nekik nyújtani? Honnan vehettek volna erős indítóokokat az erkölcsi kötelesegek személtartására. Az ósi istenek porban heverték; az ó parancsokra, az ó büntetéseikre, többé nem hivatkozhattak. A keresztény vallásnak még nem volt mélyebb hatása; azonkívül a modern istentelen eszmék és rendszerek tulharsogták a kereszt vallásának gyöngé hangját.

A tanácsatlanságnak ebben az idejében a legnagyobb örömröccallal vették, 1890. október 13-án a mikádó kiáltványát. Ugy latszok, mintha ez mentő ösvényt mutatna. Az erkölcs tan alapjává tették és a nemzeti ünnepeken az iskolákban mindig nagy ünneppéggel felolvasták. A sokat emlegetett irat új indítóokot adott az erkölcsi törvény követéséhez és a nemzeti erények szerint való lovagias törekvéshez: szeretet a japán hazához, amely a világnak és a történelemnek középpontja, s tisztelet a halhatatlan császári házhoz. Mind a kettőt «japán gondolat»-nak nevezték. Hazafiságból és nemzeti büszkeségből kellett a japán ifjunak tartózkodni minden aljas cselekedettől és az összes emberek becsülését megszerezni. Mint P. Dahlmann S. J. 1910. a «Civiltá Cattolica»-ban kifejtette, a kiáltvány elég kedvező hatással volt a japán ifjúság erkölcsiségére. De csakhamar elpárolgott a hazafias mámor. A tudomány és a fokozatosan haladó oktatás elkenődött a kiáltvány hangzatos szavainak. Csak világosabb lett előttük ebben az időben, hogy japán se nem középpontja a világnak, se nem a legregibb kultúrmenzete; a császárház örökkevalóságában senki sem hitt már többé. Így megérték, hogy az ifjak a nyilatkozat felolvasásakor gúnyosan nevettek. Az erkölcsi élet új indítóoka odalett végképen, az erkölcsi hanyatlást nem tudta feltartóztatni, ha egyáltalán senki sem kételkedik azon, hogy a «japán gondolat» mint az erkölcsiségnek fundamentuma teljesen csödbe jutott.

A nemzetnek vezető férfiai, jelesen az egyetemi tanárok, régesrégén új utakat kezdtek. Hiába

talmas fellendülése lett az eredmény. 1908-ban a máriának «Morgenstern» revü intézetében 800 körül volt tanuló, 100 helyhiány miatt kiszorult. Ma japán legjobb körökben 2000-nél több ifju látogatta a máriai iskolákat. A direkt hitterjesztésről való lenyomódás így drágán kártalanítva lett. Alka világ lehetségesse vált a vallás-gondolkodás levitele s az iskolán kívül könnyebb lett a hittanulók oktatása.

fáradozott több előkelő író, hogy Konfuciusnak és más kínai bölcselőknek erkölcs tanát életbe léptesse, tervük mint «reakció», nem igen talált visszhangra; ma az egész művelt Japánt a modern hitetlen bölcselők tanítása uralja. Szinte teljesen hihetetlen az erkölcsiség alapkérdéseiről az egymásnak ellenmondó velemenyek zürzavara. Azonban, amely egyenetlenkedők eszméikben, époly egységesek legtöbben minden vallási befolyásnak a nép erkölcsi nevelésétől való visszautasításában, legjobban elutasítják a kereszténységet. «A keresztény vallást» írja pl. Hasegava dr. a «Tayo» c. lapban, «mindig azok vették föl sóvarogva, akik itt nyomorban éltek. De egy nemzet, amely a maga erejéből teremtett civilizációt, egy nemzet, amelynek egész társadalmi és politikai szervezete szilárd emberi alapokon nyugszik, többé nem siet keresztény lenni. Japán magának köszöni, a mi, mai helyzetét pedig vallás nélkül érte el; bebizon-yította, hogy a vallás egy nép haladásának fölösleges ballasztja (teher-súlya)». Ezek a szavak jellemzők a művelt körök uralkodó hangulatára.

Mélyebben látó férfiak figyelniét azonban nem kerülük ki azok a veszélyek, amelyek a japán népre és államra egyaránt ártalmas tanok jelen zürzavarából erednek. Az ismert japán politikus és író, Okuma gróf, a következő szomorú szavakkal eszteli az egész tanácsatlan elhagyatottságot: «A japán nevelésnek harmadik nagy nehézsége az erkölcsi zsinórmérték hiánya. Természetes és irodalmi zsinórmérték kéznél volna, de az újítás az egységesítő vallást eltörölte. A felsőbb rétegek számára még megmaradt a kínai bölcsélet, de a nép nagy tömegeinek egy nagy semmi, és itt merül föl a nagy kérdés, mi lépjen a régi helyébe. Minden a zürzavar állapotában van. Ha az emberiségnek egy nagy férfia és vezetője támadna közöttünk, könnyű volna a döntés, de így a nehézség legyozhatetlennek látszik. (Unser Vaterland Japan, ein Quellenbuch, geschrieben von Japanern, Leipzig 1904, 2. Aufl. S. 190.)

Akinek ez a zürzavar és tanácsatlanság nem nyitotta volna ki a szemét, annak a szomorú tényekből kell meggyőződnie, hogy a vallástalan erkölcs a nép romlásához vezet. Az erkölcsi elsatnyulás, a leghitványabb önzés, óriás léptekkel törtet előre a nép között. Az öngyilkosság főleg a tanuló ifjúság között gyarapszik. Épen a műveltek között hódít az anarkhizmus, sőt mint P. Steichen közli, a legveszedelmesebb anarkhizmus; Japánban, ahol a mikádó szent személye iránt oly mély tisztelet vert gyökeret, a leghallatlanabb volt a császár ellen való merénylet. A kínai köztársaság életbelépése épen az ifjú japánok között talált aggasztó rokonszenvre, akikből eltűnt a tekintély tisztelete.

A kormány most már átlátja, hogy tovább így nem mehet; elhatározta, hogy a büszkén félretett vallást ujra felemeli a nép erkölcsének védelmére. Mint a «Söul Presz» 1912. január 25-től 28-ig jelentette, a kormány legközelebb egy értekezletet hív össze az ország fovallásainak: a sintoizmus, buddhizmus és a kereszténység képviselőiből. Az értekezletnek kellett volna először kitalálni, hogyan lehetne az államot és a vallást minél szorosabban egymáshoz fűzni. A belügy adminisztrere program-jában kijelentette az ülésnek, «hogy a nemzeti erkölcs tönkremegy, ha a vallás és nevelés nem dolgozik együtt». Az értekezlet második feladata nem kisebb lett volna, mintegy egységes államvallásnak alapítása a buddhizmusnak, kereszténység-

nek és sintoizmusnak összevegítéséből. A merész terv még magának a miniszternek is nehéznek látszott, «de mégis remélte, hogy kivitele nem lehetetlen, ha a kereszténység eddigi elzárkózottságából kilép és a japán nemzeti találmányhoz és hithez alkalmazkodik, amint azt más országokban is magához szabta a népek faji jellege. Nagy lelkesedéssel terjesztette tervét Tokonami úr és fölhívásához az előkelőségek egész sor aláírását sikerült megszereznie.

Az értekezlet nem jött össze a várakozás szerint. A terv még korai volt. Valószínűleg átlátták, hogy a kereszténység és a pogányság egybeforrasztása teljes lehetetlenség. A külső ellenmondás sem maradt el. A közoktatás-miniszter, alig hogy az értekezlet programja napvilágot látott, udvarias, de határozott tiltakozást közölt. Kijelentette, hogy az iskola nem a belügyminiszterhez tartozik és hogy a vallásnak az iskolabavételét semmi szín alatt sem tűrik. Ez a felelet teljesen egyezik a vallásos nevelés ellen uralkodó országos hangulattal.

Ez a sikertelenség a miniszternek nem szegte kedvét: az országnak aggasztó nyomora új kísérletre, ösztönözte. Az államvallás alapításának tervéről lemondott és a három vallásból valami *hetven* képviselőt hívott össze, hogy beszélgesse az országnak vallás-erkölcsi állapotáról. Hangos szavakkal ismerte el a miniszter a keresztény vallás államföntartó erejét. Erre az értekezletre, amelynek még nincs látatja, hét keresztény volt hivatalos 53 buddhistával és 13 sintoistával szemben. A megjelent keresztények között egy külföldi sem és egy *katholikus sem* volt. A tokiói apostoli helyettes a minisztert, mint egykori tanítványát felkereste és közölte vele nézetét a helyzetről. Hogy mit tesz a kormány, nem tudhatni. «De annyi bizonyos», írják Kelet Ázsiából, «hogy a kormány ezen a módon soha sem ér cél». Mindemellett az intézkedés jó jel és a jókra bátorító.

Szinte tragikus látni egy ilyen tehetséges népnek törekvését, amelyhez oly közel az igazság forrása és mégis oly távol van tőle, tragikus látni, mint kap egyik ábrándképtől a másikhoz és mint jut egyre közelebb a tönk széléhez, amelybe még egy nagyrahitott nép is előbb-utóbb menthetetlenül belezuhan, a vallástalanság és az erkölcsi elcsúszás örvényébe. Isten nélkül, az igaz Isten nélkül nincs erkölcs. Ebben a megvilágításban felismerhető, milyen rendkívül fontos a katolikus egyház munkája a felső iskolákban (Máriániták, Jezsuiták) és a sajtóban. Ha Japánt megakariuk menteni, akkor legelőször a művelt köröket kell felvilágosítani a katolikus vallásról, hogy a népet ne rántsák magukkal a mélységbe. Ez a felvilágosítás annál fontosabb, minél erőszakosabban igyekszik a hitetlenség körülhálózni minden ország előretörtető tanuló ifjúságát és minél jobban igyekszik az Egyháztól elidegeníteni.

IRODALOM. MUVÉSZET.

Irodalmi pályázat. A Szent-István-Társulat f. év január hó 6-án közzétett *irodalmi pályázatainak határideje immár küszöb előtt áll*, mielőtt azonban ez bekövetkeznék, újból felhívjuk minden résztvenni óhajtnak figyelmét a pályázatra. A Szent-István-Társulat e pályázat kiírásával legjobb írónk munkásságát kívánja népies irodalmunk gazdagítására for-

dítani. Egyrészt a jelentékeny pályadíj, másrészt pedig az a körülmény, hogy a magyar írók a Szent István-Társulat 25.000 családot kitevő pártolótagjai révén legalább is félszázazernyi lélekhez szólhatnak, bizonyára java írónkat fogja versenvre hívni, hogy tehetségük gyümölcsével a keresztény magyar népies irodalmat gyarapítsák, a keresztény magyar népet megajándékozzák. A pályázat szövege a következő: A Szent-István-Társulat irodalmi bizottsága az igazgató-választmány megbízásából pályázatot hirdet népies pártolótagilletményül szánt következő két munkára: 1. Irodalmi színvonalon álló oly egyetemes szépirodalmi *elbeszélésre*, mely alkalmas szórakoztatni, de nemesítő irányával tanítani is. 2. A magyar történelem valamely korának, eseményének, vagy nagyobb jellemének vonzó, megkapó leírásával (pl. tatárjárás, Hunyadi, Rákóczi). Egy-egy mű 6—8 nyomtatott iv terjedelmű lehet. A legjobbnak talált pályaművek díja 500—500 korona s ezenkívül a kivonatáskor még a szokásos díjazásban is részesülnek. Az irodalmi bizottságnak joga van a pályadíjat nyert két munkán kívül a közlésre alkalmasnak ítéltet a szokásos honorárium folyósításával szintén átvenni. A pályamunkák — a szerző nevét rejtő jellegű levéllel — a Szent-István-Társulat igazgatóságához nyújtandók be. *A pályázat határideje 1912. szeptember 1.*

Uj képes magyar nyelvtan, kapcsolatban a helyesírás és fogalmazás alapelemeivel. A kath. elemi népiskolák II. osztálya számára írta Brunovszky Rezső tanítóképzőintézeti igazgató. Harminckilenc képzel. Ára 20 fillér. Kiadta a Szent-István-Társulat.

A szerző új ösvényre hívja tanítótársait! Bizonyára vele tart, aki ismeri a népiskolai nyelvtanítás nehézségeit.

A nyelvtan a népiskolának legnehezebb tárgya. Azért az, mert maga a nyelvtan, mint tudomány csak legutóbbi időben kapott biztos alapot a lélektanban és a nyelvtörténetben. De azért nyelvtanaink 9/10 része még mindig logikai rendszerű. Pedig ezzel a rendszerrel sem a szótanban, sem a mondatban nem boldogulhatunk. Azért van az, hogy egy tárgy keretében sem tanítunk annyi valótlaniságot, mint épen a nyelvtanban!

Ez a könyvecske Brunovszkynak a tanítóképzőintézetek számára írt *Rendszeres Magyar Nyelvtana* alapján készült s új nyomokon halad. A tanítás anyagát 19 egységre osztotta föl. *Minden egységre két órát szánt.*

Az egységek keretében tanítsunk a következő szempontok szerint: a képek alatti szövegből figyelem- és hangulatkeltés céljából alkossunk egy kis elbeszéléskét. Ez azonban el is maradhat. Úgy is kezdhethetjük a tanítást, hogy kivittatjuk a könyvet és a gyermekekkel együtt szemléljük az első képet, azután a másodikat. Közbe-közbe kérdezzünk. No, Pista, kit és mit látsz az első képen? Egy fiút és egy csigát. Úgy van! Ezt a fiút Palkónak hívják. Mit csinál Palkó? Palkó nézi a csigát, stb.

Azután elolvastatjuk az *egybefoglalást*. S csak most következik az igazi munka. A tanító munkája! Hogy miképen végezze ezt a munkát, megmondja a *rávezetés*.

A mikor az új ismeretek keletkeztetése megtörtént, következik a *szóbeli begyakorlás* és az *írásbeli begyakorlás*.

A második órában felfrissítjük az első órai anyagot. S csak azután következik a *tudnivalók* anyaga. Ezt azonban nem szabad beemlékeltetni, hanem

mondott vagy a nagy táblára írott példákkal kapcsolatban kell gyakorolni és rögzíteni. Amikor ezzel is végeztünk, akkor következik a feladatgyűjtemény feldolgozása. Ezek szerint minden egység hat részből áll és pedig:

Első órán anyag	1. Egybefoglalás.	Második óranyag	5. Tudnivalók.
	2. Rávezetés.		6. Feladatgyűjtemény.
	3. Szóbeli begyakorlás.		
	4. Írásbeli begyakorlás.		

Az egybefoglalás szemléltetésen és beszélgetésen nyugszik. Anyagát a nyelvtani ismeret levezetésére (indukálására) használjuk. S az ekkép keletkeztetett ismeretet azután előbb szóbelileg, azután pedig írásbelileg begyakoroljuk. A szóbeli begyakorlásra kiváló gond fordítandó!

A második órában következik a tudnivalók anyagának rögzítése szintén gyakorlati alapon, és pedig először is, meg írásban is.

Szerző szeretné, hogy tanítóársai mentől gyakrabban használják a nagy táblát, a gyermekek pedig az írást. A cél ugyanis az, hogy folytonos gyakorlással állandósítsuk a törvényszerűség helyes használatát. Amit a táblára írunk vagy íratunk, azt írják le a gyermekek a füzetbe is (íronnal). Ha ezt a rendszert követjük, akkor havonta csak egy dolgozatot kell íratnunk tintával s a dolgozatok javítása sem fog nehézségekkel járni. A havi dolgozat célja mindig az legyen, hogy kipuhatóljuk, mennyire sajátították el a gyermekek az eltanított havi anyagot.

A rendkívül praktikus könyvecskéből, melynek nagy értékére nyomatékosan hívjuk fel kártársaink figyelmét, mutatványpéldányt szívesen küld a kiadó Szent-István-Társulat.

SZEMLE.

Családi pótlék. A törvényhozásnak a tanítói fizetések rendezésekor gondoskodnia kell arról, hogy a hittelekezeti tanítók az állami tanítókkal teljesen egyenlő összegű családi pótlékhoz jussanak az állam által nyújtandó drágasági pótlék kiegészítéseképen. És hogy a családi pótlékot a fenntartók is méltányosnak és igazságosnak tartják és azt készséggel meg is adják, ha arra intézményes módon kötelezteni fogják, igazolják azok az esetek, amikor a napilapok esetről-esetre elismeréssel adnak hírt, hogy ugyanis egyes hitközségek és fenntartók az államot követve már is megszavazták az iskoláiknál működő tanítóknak a megfelelő családi pótlékot. Célszerűnek tartjuk, hogy a tanítótestületek ez irányban kérvénnyel járuljanak illetékes helyi hatóságokhoz és kérelmezzenek már most családi pótlékot. Az iskolaszékeket mi sem korlátozza abban, hogy a családi pótlékot saját hatáskörükben kifolyólag megszavazzák és annak ellátásáról gondoskodjanak, ha szükséges volna még hitközségi iskolai adó útján is.

HIREK.

Magyar Gábor †. (1842—1912.) Magyar Gábor, aki súlyos betegségére való tekintettel csak alig egy hónapja mondott le a magyarországi kegyes tanítórend főnökségéről, e hó 5-én a budapesti Vörös-Kereszt-kórházban meghalt. Halálával, illetve már visszavonulásával a magyar közoktatástügyet

érzékeny veszteség érte. Azok közé a férfiak közé tartozott, akik lelkes tanításukkal folyton élesztették az ifjúság hazafias érzését. Mint szegedi tanár évtizedeken tanította hazánk történetét és több generációt nevelt multunk tanulságai alapján igazi hazafivá. Mint szegedi direktornak nagy érdemei voltak a Délvidék magyarosításában, mert az ő irányítása mellett az idegen ajkú ifjúságot a szegedi gimnázium seregesen vonzotta; szeretettel, türelemmel fáradozott az idegenajkú ifjúság megnyerésében, lelkes előadásában pedig megkedveltette velük nemzeti nyelvünket és multunkat.

Mikor rendtársainak bizalma és szeretete a rendfőnöki tisztésre emelte és el kellett hagynia helyét, ahol három évtizeden át dolgozott, a város halálának elismeréséül diszpolgarává választotta. Tizen-négy évi rendfőnöksége alatt a rendet új iskolák emelésével, a régiéek fejlesztésével, rendtagok anyagi helyzetének emelésével, a rend autonómiájának biztosításával és jogi helyzetének megszilárdításával a virágzás magas fokára emelte. Egy félévszázadot töltött el az egyház és az iskola szolgálatában, pályáját az őszinte tisztelt és szeretet kísérte, amely fényesen nyilatkozott meg a mult évben, mikor rendtársai és volt tanítványai pedagógiai munkásságának ötvenéves jubileumát ünnepelték. Halála mélységes részvétet kelt a tanügy barátaiiban és nemes emléket sokáig meg fogja őrizni tanítványainak halála.

Kitüntetés. Pozsony városa tanügyi köreit és a pozsonyi társadalom jó részét őszinte örömmel töltötte el azon elismerés, amelyben ő felsége Feigler Ferenc igazgatótanítót és a pozsonyi iparostanulóliskola igazgatóját azzal részesítette, hogy neki az arany érdemkeresztet adományozta. Ritka, kivételes férfiú a kitüntetett. Munkásságát valóban csak úgy jellemezhetjük, amint azt Broly Tivadar kir. tanácsos, polgármester úr tette, amikor a városi törvényhatósági bizottságnak szóló jelentésében azt mondja, hogy Feigler Ferenc igazgató munkássága példa nélkül való. Ezen jellemzéshez nincs mit hozzátenni. Pozsony első polgára részéről hangoztatott ilyen nyilatkozat valóban értékes és méltó jutalom a derekasan, a kötelességen messzire felül végzett munkáért. Feigler Ferenc 36 éve áll a pozsonyi r. k. aut. hitközség által fenntartott népiskolák nevelő-tanításának szolgálatában. Képzett, lelkiismeretes, az önfeláldozásig buzgó tanító. Ezen tulajdonságai révén állította őt a hitközség a szénatéri Szent István és Szent Margitól címzett fiú- és leányiskola élére, mint igazgatótanítót, amely minőségében most is működik. Igazgatója a városi iparostanulóliskolának, ahol szervezőtehetsége fényesen bevált. Az ő kezdeményezésére jött létre a leányiparostanulók iskolája is, amely egyike az elsőnek az országban és mintául szolgál hasonló intézmények szervezésénél. Kiváló adminisztratív képességének tudandó be, hogy az ipariskola 1500 tanuló-ját és azok minden személyi, tanulmányi vonatkozásait a legpontosabban nyilvántartja, amivel az iskola működésének rendes menetét biztosítja. Az ő fáradhatatlan tevékenységének és agilitásának szép eredménye a tavaly létesült tanoncotthon, amelynek ő a vezetője. Humánus érzületének ez az Otthon a legszeretettebb tárgya, amelyet úgy gondoz, akár édes családját. A királyi magas kitüntetés főleg az iparostanulók nevelő-tanításának és azoknak érdekeiért kifejtett buzgalmaért érte őt. Ime a most kifejtettek képezik a kitüntetett

hivatalos működésének körét, amely amily széles, ép oly nagy kötelességeket rótt rá, ezeknek pedig példásan megfelelt mindig. Ezekben azonban nem merült még ki tevékenysége, hanem folytatódott a társadalmi téren. A helybeli Orvosok és Természettudósok Egyesületének régi, munkás tagja. Alkotni vágyó lelke soha nyugodni nem hagyja és minden szabadidejét a muzeumban tölti, ahol rendez, tesz, vesz és buvárkodik. Az inaskiállításokat évenként ő rendezi és aki megtekintette azokat már, megértheti, mennyi fáradságot és gondot okozhatnak azok neki. — *Fejler* Ferenc igazgató az irodalmi téren is tevékenykedik. *Pozsony és Környéke* földrajza a hetedik kiadást érte meg már. írt számlási könyvsorozatot, tervezett és rajzolt térképeket, a pozsonyi lapokban gyakran találkozunk nevével. Gondosan készíti az ipariskola értesítőjét. Előadásokat tart a természettudósok egyesületében. Ismereteit több szak- és múzeumi tanfolyamon bővítette. Ezt a férfiút tüntette ki ő felsége mindnyájunk igaz öröme. Kívánjuk neki, hogy Isten őt, a derék kath. tanítót, a rátermett igazgatót, a lelkes kartársat boldogan soká éltesse! **M.**

Távozó főtanfolyelöl. A pécsi egyházmegye főpásztora, Zichy Gyula gróf az egyházmegye főtanfolyelöl teendőinek ellátásától, érdemeinek elismerésével, felmentette *Wajdits Gyula* prelátus-kanonokot és a főtanfolyelöléséggel dr. *Igaz Béla* kanonokot, volt irodaigazgatót bízta meg. *Wajdits Gyula* prelátus nagy érdemeket szerzett a pécsi egyházmegye tanügyének irányítása és fejlesztése körül. Hasznos főtanfolyelöl működése alatt főpásztorának nemes intenciója szerint virágzásra emelte az egyházmegye kath. iskoláit. Az új tanterv megjelenése után azonnal egységes részletes lecketervet és módszeres útmutatást adott ki a főpásztor az egyházmegyei népiskolák, általános és gazdasági ismétlő iskolák számára. Javaslatai szerint terveződött az egyházmegyei Kath. Tanítóegyesület és életerős egyesületi élet keletkezett az egyházmegye területén. Szabályrendelet jelent meg az evkői szünetek egységes megtartása ügyében és főpásztori intézkedés történt arra nézve, hogy a szorgalmi idő faluhelyen is legalább 8 hónap legyen. A tanítók igazi vezetője, tanácsadója, ügyeinek igazi istápolója volt a távozó főtanfolyelöl. Elmondhatjuk, hogy tudomásunk szerint a pécsi egyházmegyei tanítók kivétel nélkül halás tisztelettel fogják szívökben őrizni *Wajdits Gyula* főtanfolyelöl működésének emlékét. És amily fájó érzéssel válnak meg a lelkes és buzgó kath. tanítók a távozó főtanfolyelöltől, hasonló szeretettel és kedves reményekkel néznek az új főtanfolyelöl, dr. *Igaz Béla* kanonok működése elé, akit a magyar kath. tanügy püspök-vezérének főpásztori bizalma helyezett az egyházmegye főtanfolyelölésének élére.

TÁJÉKOZTATÓ.

Kit illet a terményjárandóság többlete. (*K. G.*) Azt írja, hogy díjlevele szerint minden pártól $\frac{1}{8}$ — $\frac{2}{8}$ mértő gabona illeti meg, ami 33 mértő évi átlagra van értékelve díjlevelében. Már most az a kérdés, hogyha a 33 mértőnél több folyik be valamelyik évben, ezen többlet a kántortanítót illeti-e meg, avagy a többletre a fenntartó tarthat igényt. Mjután meg van állapítva, hogy minden pár fizet és hogy mennyit fizet a kántortanítónak, nyilvánvaló, hogy a többlet a díjlevelé értel-

mében a kántortanító személyes járandósága címen folyt be s így az az ő jogos tulajdona. Viszont, ha valamelyik évben a 33 mértő átlagon alul folyt be gabona, a hiányzó mennyiség az ő kára volna. — **Beteg tanító-helyettesítése.** (*B. A.*) A beteg tanító helyettesítésének módjait a Rendtartási Szabályzat 177. §. részletesen meghatározza. Az egy tanítós iskolánál a két hétig terjedő szabadságolás esetében a tanítás szünetel. Három hónapon belül az iskolafenntartó köteles viselni a helyettesítés költségeit; három hónapon túl terjedő szabadságolásnál a helyettesítő díjazásához a tanító fizetésének 30%-ával köteles hozzájárulni. A betegség esetére segélyt ez idő szerint a fenntartó szokott adni a méltánylást érdemlő viszonyokra való tekintettel s ha erre anyagi ereje van. Most van alakulóban a kath. tanítóknak egy oly egyesülete, mely betegség esetében a szabadságolt gyógy-szer, orvos és egyéb költségeiben támogatni célozza körítázakban, szanatóriumokban ágyalapítványokat létesíteni és nagyobb műtétet igénylő betegeknek a műtét költségeit fedezni fogja. Az egyesület a tanító közvetlen hozzátartozóira is gondol. Ezeket is hasonló kedvezményekben óhajtja részesíteni. Az irgalmas rendűek körházában lépéseket teszek, hogy ott helyett nyerjen.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. F. Az ügyet foglalkozni fogok. Helyes elvek alapján itéli meg az ilyen mozgalmat. Minden iskola annyit ér, amennyi hivatásszeretetet és szakértelmet önt a tanító a nevelés és oktatás munkájába. És ez a buzgalom, amit a tanító az iskolában és azon kívül a tanítói feladatok teljesítésében érvényesít, ez a hőméréje a tanítói állás értékének és az ebből eredő tanítói tekintélynek. — **E. A.** Válaszoltam. — **B. J.** Szándéka szép és méltánylást érdemel. Ürintkezni fogok a kath. népszövésig intézőségével s a tárgyalások eredményeiről értesíteni fogom. — **K. I.** Katonai ügyekben legmegbízhatóbb tájékozódást nyerhet az illetékes főszolgabírói hivatalban, ahol a kérvényt benyújtja. — **«Rózsahegy».** Forduljon az iskolaszéki elnökhöz kérelemmel, hogy ügyét az iskolaszék elé vezérelje. Teljesen joga van az állás elfoglalásakor tett hivatalos kijelentés alapján az említett melléképületet kívánni. — **Z. M. 1.** Négy héten belül az iskolaszék megválasztandó. A választási eljárást a Rendtartási szabályzat második rész I. Fejezet 40—58 §-ai részletesen előírják. 2. A tantestületi képviselők és hitoktató a tanító választásnál mint az iskolaszéknek rendes tagjai szavazati jogot gyakorolnak. 3. Betűség esetében a kántortanító helyett a kántori teendőket a többi tanítók sorrendben látják el — díjtalanul. De a stóla a helyettest illeti. *Minden más esetben* a helyettest — ha a fenntartó a költséget ki nem utalja — a szabadságolt kántortanító fizeti. (Rendtartási szabályzat 177 §-sa.) — **R.** Nincs itthon. Lakik: II. ker., Kacsau-tca. — **M. E. 1.** Kérjenek tájékoztatást a kir. tanfolyelöléségtől. 2. Forduljanak segítségért az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesülethez. A kérvény az egyházi főtanfolyelöléség útján dr. *Giesswein S.* prelátus, elnökhöz intézendő. — **H. A.** Ha nem osztályozta az illetőt, akkor csak látogatási bizonyítványt adhat. — **M. Gy.** Az állás pályázat útján töltendő be. A pályázat lapunkban, mint hivatalos lapban közzéteendő. A választás a Rendtartási szabályzat előírásai szerint ejtendő meg. Tehát a nyilvános pályázat és a hivatalosan előírt választási eljárás betartandó. — **N. J.** Válaszoltam. — **M. F.** A hitközség plébánosa adja a felmentést. — **Sz. V. 1.** Katonai ügyben forduljon az illető főszolgabírói hivatalhoz. 2. Abban az ügyben az illetékes egyh. főtanfolyelöléség dönt az iskolaszék előterjesztésére. A viszonyok ismerete nélkül bajos véleményt adni. A szabályzat értelmében fegyelmi eljárás indítandó és a fegyelmi hatóság ítélete állapítja meg, hogy az illető elfoglalhatja-e ismét állását. — **L. F. 1.** Nem. Helyettest állít. 2. Az iskolaszék útján az egyházi főhatóságtól kérelmezi az egy évi szabadságot.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A német püspöki kar határozata kötelezőnek nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szavának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Tótmegyerre a magyar tannyelvű róm. kath. népiskolához a VII. tanítói állásra aug. 20-ig pályázat hirtetik. Fizetése: az államtól 900 kor., a községtől 100 kor., 20 kor. kertiletmény és egyszobás lakás. Az ifjúságnak sikerese vezetéseért a katolikus kör évi 100 koronát helyez kiállításba. Pályázhatnak zenében, kántori teendőkben és tót nyelvben is jártas női tanítók is. *Iskolaszék.* 815 2-2

Szomoron (Komárom m.) róm. kath. iskolánál a tanítónői állásra pályázat hirtetik augusztus 28-ig. Javadalom 1000 kor. és lakás. Német nyelv ismerete kívántatik. Róm. kath. iskolaszék elnöksége. Szomor. 880 1-1

Alsószerdahely (Pozsony megye) község róm. k. népiskolájánál az újonnan szervezett III. osztálytanítói állásra pályázat hirtetik. Fizetése 900 kor. államségély, 100 kor. a politikai községtől, 40 kor. fűtési átalány, 1 bútorozott szoba és 20 kor. kertiletmény. Kötelességei az iskolaszék által reabizott osztályt vezetni, az ismétlősöket oktatni, a gyermekeket az isteni tiszteletre elvezetni, s ott rájuk felügyelni s a kántori teendők végzésében díjtalanul segédkezni, esetleg a kántortanító akadályoztatása esetén őt helyettesíteni, miért is az orgonálásban s éneklésben jártasak előnyben részesülnek. A kérvények augusztus hó 31-ig főtisztelendő *Wojtek József* plebános, iskolaszéki elnök úrnak Alsószerdahelyre (Pozsony m., Szered mellett) küldendők. Iskolaszéki elnök úr megbízásából *Prikaszy István* főtanító, iskolaszéki jegyző. 865 1-1

Érsekvadkert róm. kath. népiskolájánál az ötödik tanítói állásra aug. 25-ig pályázat hirtetik. Javadalmazása: községtől 120 kor., államségélyből 900 kor., egyszobás lakás. Kántori teendőkben köteles segédkezni. Kérvények az iskolaszéki elnökhöz küldendők. Érsekvadkertre. 869 1-1

I. Garamkeszi fiókegyházban a róm. kath. iskolánál egy osztálytanítónői állomás betöltendő, amelynek javadalma 1000 kor. és kerpótlás címen 20 kor. készpénz. Lakása: csupán két padlózott szoba, amelyek egyikében takaréktűzhely elhelyezhető. A pályázni öhajtó okleveles tanítónők kérvényüket aug. hó 28-ig a garamkeszi-i róm. kath. iskolaszékre címezve, *Báthy Gyula* garanjafalusi esperes-plebánoshoz küldjék el. Kötelessége lesz: az alsó osztályt önállóan vezetni, a női kézimunkát úgy a mindennapi, valamint az ismétlő iskolában tanítani, az iskolásokra a templomban és körmeneteken felügyelni. 889 1-1

II. Garamujfaluban a róm. kath. iskolánál egy osztálytanítónői állomás betöltendő, amelynek javadalma 1000 kor. és kerpótlás címen 20 kor. készpénzből áll. Lakása: két padlózott szoba, konyha, kamara és a padlás használatból áll. A pályázni öhajtó okleveles tanítónők keresztlevellel is felszerelt kérvényüket a róm. kath. iskolaszékre címezve, *Báthy Gyula* esperes-plebánoshoz aug. 28-ig küldjék el. Kötelessége lesz: az alsó osztályt önállóan vezetni, a női kézimunkát, úgy a mindennapi, valamint az ismétlő iskolában tanítani, az iskolásokra a templomban és a körmeneteken felügyelni. 890 1-1

Róm. kath. tanítónői állás hirtetik. Javadalma: 1000 kor., 20 kor. kertiletmény, lakás. Tanítási nyelv

magyar, kisegítő tót. Választás aug. 25-én. Bucsányi róm. kath. iskolaszék. 893 1-1

Felsőpéki kántori állomásra pályázatot hirtet az iskolaszék aug. 25-ig. Javadalma lakáson kívül kétszáz koronára van becsülve. Pályázhatnak nyugdíjas okleveles kántortanítók. Felsőpéki Hont m., u. p. Teszér. 892 1-1

Kátlóra (Pozsony m.) második tanítói állásra aug. 25-ig pályázat hirtetik. Fizetése 960 kor., 2 öl fa a községtől, 20 kor. kertiletmény. Lakás egy szoba és konyha. *Plechls János* tanfelügyelő, pléb. 884 1-1

A nyitrasárfői róm. kath. iskolánál újonnan szervezett III. tanítói állásra csakis férfi tanítók részére aug. 28-ig pályázat hirtetik. Javadalma: a hitközségtől 100 kor., államségély 900 kor. és 16 ürméter tűzifa melyből a tanterem is fűtendő. Lakása az új iskola épületben csinos két szoba, konyha, étieskamra és fakamrából áll. Kötelessége a reabizott osztálybejüket a mindennapi oktatásban részesíteni. Pályázatok a nyitrasárfői plebániahivatalhoz küldendők. Vasút és póstaállomás. Radsna. 897 1-1

Az egyházkarcsai (Pozsony m.) róm. kath. iskolaszék osztálytanítónői állásra pályázatot hirtet. Javadalma: egy bútorozott szoba; államségély 900 kor. hitközségtől 100 kor. Választás aug. 28-án d. e. 9 órakor. Személyes megjelenés előny. Kérvények főt. *Dalk Antal* plebános, iszsk. elnök címére küldendők. 896 1-1

Pozsony-Ligetfalu főközség kántortanítói állásra pályázatot hirtet aug. 30-ig. Javadalma három szoba, konyha, pince, 1 hold szántóföld, 1000 kor. fizetés, stóljávédelem és orgonálásért 30 kor. Tannyelv magyar-német. Folyamodványok *Zandt Ödön* pozsonyi alesperesnek. Állás elfoglalandó szeptember 1-én. 900 1-2

Egri érseki megye.

Azonnali belépésre keresek jóhangú, önállóan végezni tudó segédkantort, tanítani nem kell. Fizetése: havi negyven korona, teljes ellátás, mosás, ágyeny-ün kívül. Személyesen jelentkezőknek előny. Jászárokszállás. *Nagy Lajos* kántor. 809 2-2

Szilhalom (Borsod m.) róm. kath. tanítói állomásra aug. 25-ig pályázat hirtetik. Javadalom: háromszobás lakás, 207 ööl háziker, 17 kat. hold 475 ööl szántóföld. Évi 420 kor. a polg. községtől, 8 kbm. tűzifaváltság 48 kor. Ismétlőkért 40 kor. Államségély 131 kor. 41 fill. Kötelességei a reabizott osztályokat tartítani. Az ismétlőiskolát vezetni. Faiskolát kezelni, e szakban oktatást adni. Tanítványait, templomba, körmenetekre elvezetni, reájok felügyelni. Óvó és tankötelesséket összeírni. Állami ártéri adókat fizetni. A földjavadalom f. évi október hó 1-én vehető használatba. Egy szobában az özeveg bútorai 1912. január 31-ig megtürendők. Kérvényeket, keresztlevelt, házasságlevelt, esetleg szabadállapotól lelkészi bizonyítvány, oklevél működési bizonyítványokkal *Bukoveczky Sándor* ér. esperes lelkészhez kell küldeni az iskolaszékhez intézve. 863 1-1

Besztercebányai egyházmegye.

A «Népnevelő» f. é. 29. számában hirtetett mogyoróalmi róm. kath. kántortanítói állás szept. 1-ig kérvényezhető. *Iskolaszék.* 894 1-2

A bábaszéki róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra szept. 1-ig pályázatot hirtet. Fizetés díjlelt szerint

államsegéllyel 1000 kor. Megfelelő lakás és kert. Kérvények alulírottához küldendők. Bábaszék, p. Dobronya, (Zólyom m.) *Kovácsik György*, plébános. 908 1—1

Csanádi egyházmegye.

A máriaradnai róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetteük. A német énekekhez is kell érteni. Javadalma háromszobás lakással 1500 kor. Korpótlék az államtól lesz. A választás napja aug. 29. A kérvények a kath. plébániára küldendők. *P. Prieszter Agoston*, isksz. elnök, Máriaradna. 876 1—2

Angyalkúton (Temes m.) tanítónői állás betöltendő. Javadalma: államsegély 900 kor., a hitközségtől 100 kor., lakás természetben vagy 200 kor. lakbér, 12 kor. irószertalány. Kötelességei: egy osztály önálló vezetése és a női kézimunka tanítása az összes mindennapi és ismétlős osztályokban. Kérvények aug. 28-ig betérjesztendők az iskolaszék elnökehez. 870 1—2

Győri püspöki megye.

A levéli (Moson m.) róm. kath. osztatlan népiskolánál kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme a hitközségtől 640 kor., 10 urb. hold tiszta jövedelme 321'60 kor., stóla és egyebekben 52 kor. Esetleg három kis hold gratiale az uradalomtól. Szép lakás a szükséges mellékhelyiségekkel. Az állás azonnal elfoglalandó. Tanulmányok magyar, a német nyelv ismerete okvetlenül szükséges. Kérvények aug. 30-ig a róm. kath. plébániahivatalhoz küldendők. A választás szept. 1-én délelőtt. *Nusser József*, plébános. 886 1—2

Gönyűre (Győr m.) okl. róm. kath. tanító kerestetik. Fizetése 8 hónapra okt. 1-től május 31-ig havi 100 kor. Tanítja I—II. osztályokat. Kérvények *Hohner Ferenc*hez küldendők. 891 1—1

A böi (Sopron m.) róm. kath. iskolaszék férfi-osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Díjazás: 1000 kor., egy szoba bútorral, kerttiltemény helyett fűtés. Kötelességek szabályzatban. Kántorságban díj nélkül tartozik segédkezni. Okmányok augusztus hó 27-ig a plébániára küldendők. 895 1—1

Osli (Sopron m.) községben a róm. kath. osztálytanítói állásra aug. 25-ig pályázat hirdettek. Fizetése: 1000 kor., 20 kor. kerttiltemény, egy bútorozott szoba. Kötelessége: az egyik reabizott osztályban, az ismétlős iskolában pedig felváltva tanítani; a gyermekeket a templomba elkísérni, rájuk felügyelni; a kántoriakban segédkezni. Kérvények *Kvidesz Géza* plébános címére küldendők. 906 1—1

Kalocsai érseki megye.

Küllődön (Bács m.) az egyik tanító betegség miatt félévre szabadságot kapott, miért is helyettes kerestetik ezen állomásra. A helyettes tanító fizetése évi 800 kor. havi részletekben a községi pénztárból előre fizetve. A német nyelv tudása szóban és írásban föltétlenül szükséges. Kérvények a küllői iskolaszékre címezve aug. 25-ig Garára az esperesi hivatalhoz küldendők. Az állást szept. 1-én kell elfoglalni. 901 1—1

Kassai egyházmegye.

A laborcmezői (Zemplén m., homonnai járás) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetek aug. 30-ig. Jövedelem: jó lakás mellékhelyiségekkel, kert, 1/2 telek szántóföld, 12 1/2 köből rozs, 12 1/2 köből zab párbér, 34 fuvar hasított fa, 40 kor. stóla, 140 kor. az iskolai pénztárból, 526 kor. államsegély. Tót nyelv ismerete szükséges. Pályázati kérvények *Kálasi Ferenc* plébános Laborcmező, p. Koskócz címre küldendők be. 866 1—1

Az istvánvágási újonnan szervezett róm. kath. iskolánál tanítónői állásra aug. 25-iki határidővel pályázat hirdettek. Fizetés: 900 kor. államsegély, 190 kor. hitközségtől, megfelelő lakás. *Milyon Lukács* lelkész, isksz. elnök, Szinyelipócz (posta Hedri, Sáros m.) 907 1—1

Nagyváradí latin szert. egyházmegye.

Érmihályfalván (Bihar m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat. Jövedelme: 16 hold 630 négyszögöl

szántóföld, 1584 négyszögöl rét haszonélvezete (most 200 kor.) Egyházmegyei főpénztárból 361'80 kor., hitközségtől 110'69 kor., misék után 360 kor., államsegély 400 kor., stóla, szabad lakás és 400 négyszögöl kert. Tanterem fűtésére és tisztogatására 140 kor. Mindenemű adóját maga fizeti. Kötelessége díjlevelében részletesen. Választás aug. 21-én délelőtt. Személyes megjelenés előnyös. Állás szeptember 1-én foglalandó el. Kérvények *Szöke János* plébános Érmihályfalva küldendők. 826 2—2

Az ujkigyósi róm. kath. iskolaszék egy tanítónői állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1000 kor. a község közpénztárból havonként előre fizetve, kert, háromszobás lakás, konyha, kamra, istálló. Kötelessége a reabizandó mindennapi tanköteleseknek bármely osztályát vezetni, kézimunkát tanítani, az iskolásgyermekeket a meghatározott időben templomba és körmenetekre vezetni s ha az iskolaszék úgy határoz, az ismétlős tanköteleseket oktatni. Pályázati határidő aug. 31. Állás szeptember 15-én elfoglalandó. Kérvények alulírott iskolaszéki elnökhöz küldendők. Ujkigyós (Békés m.) *Kovács Márton* plébános, isksz. elnök. 874 1—2

A bihari róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot írok ki. Javadalma: uradalomtól 640 kor., tüzifa 48 m³ a 8 = 384 kor., 40 kat. hold föld bérjévedelme 1600 kor., politikai községtől 50 kor. Szép modern lakás. Stóla körülbelül 50 kor. Kötelessége: fizeti a földek adóját. Végzi a kántori teendőket a plébános utasítása szerint. Tanítja a hat osztályú osztatlan vegyes népiskolát és ismétlős iskolát. Végzi az egyháztanácsi, iskolaszéki és iskolai összes irodai teendőket. Pályázati határidő aug. 27. Pályázati kérvények, melyek a nagyváradi l. sz. kegyelmes főpásterhoz címzendők, ez ideig adandók be a bihari plébániai hivatalnál. A pályázók kántorpróbjája aug. 29. délelőtt 9 órától. Állás október 1-én foglalandó el. *Szentkirályi J. Zoltán*, plébános. 899 1—2

Nyitrai püspöki megye.

Trencsén megye puhói völgyében fekvő 2300 hívővel bíró Fehérhalom község róm. kath. iskolaszéke kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelem: a törvény biztosította rendes, államsegélyes fizetésen felül misékből, temetésekből és offerákból vagy 300 kor., mellékjövedelem (énekes mise 1 kor., temetésnél minden ének 1 kor.), azonkívül a hitel- és fogyasztási szövetkezetek könyveinek vezetéseért 400 kor. Az egyházi ének tanításáért külön tiszteletdíj. Kántori kötelesség: a szokásban levő isteni tiszteleteken és szertartásokon való közreműködés a nagy szünetidő kivételével, amikor is csak a fizetett nagymiséken és a hívőkért (pro populo) mondandó miséken köteles orgonálni, máskor egészen szabad. A tót nyelvben való jártasság megkívántatik. Pályázati határidő aug. 24. A pályázók a választás napjáról és esetleg az azon való megjelenés szükségességéről külön fognak értesíttetni. *Iskolaszéki elnök*. 818 2—2

A vágagyagosi (Trencsén m.) róm. kath. elemi népiskolájánál az eddig alkalmazott tanítónő lemondása folytán megüresedett állásra pályázatot hirdetek. Javadalma: törvényileg megállapított fizetés államsegéllyel kiegészítve, kis udvari szoba, kert és megfelelő tüzifa. Pályázati határidő aug. 23-ig bezárólag. *Dr. Teszelszky*, esperes. 877 1—1

A nyitrai róm. kath. elemi fiúiskolánál nyugdíjazás folytán üresedésbe jött egy tanítói állás. Törzsfizetése évi 1200 kor., lakbéré évi 500 kor., ezenkívül minden tíz szolgálati év után 200 koronányi városi személyi pótlék, melynek utolsó részlete betöltött 35 évi szolgálat után esedékes. Törvényes ötödéves korpótléka érintetlen marad. Kötelességeit a püspöki kar által jóváhagyott szabályrendelet irányítja. A pályázók az iskolaszékhez címzett és szabályszerűen fölszerelt folyamodványukat aug. 31. napjáig alulírottához küldjék. *Szida Kálmán*, esp.-plébános, elnök. 878 1—1

Hegyhely-alsókelcsői kath. iskolához tanítót vagy tanítónőt keresek. Fizetése hitközségtől 700 kor. állam

segély 300 kor. Törvény követelményeinek megfelelő úri lakás és kerttelmenny természetben. Pályázati határidő aug. 23. Állás elfoglalandó szeptember elsején. *Zathornis Antal* esperes, Hegyeshely (Trencsén m.) 868 1-1

Trencséntölgyesi róm. kath. iskolánál második tanítói állásra pályázatot hirdetnek. Fizetés 1000 korona és lakás. Kérvényeket aug. 28-ig *Gábryel Sándor* isksz. elnökhöz kérem beküldem. Választás napja aug. 29. 887 1-1

Felsőszúcsi (Trencsén m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: közsegélytől 328 kor., államsegély 400 kor. Kiváltott stola 74 kor., misealapítványból 70 kor., esetleges korpótlékok, temetéseken körülbelül 200 kor., ostyasütésért 20 kor., évi offerából 10 kor., tanterem fűtésére 15 méter fa 15 méter fa saját használatára, 2 méter fa az ostyasütéshez. Ezenkívül 12 mérő föld, két házikert, két szoba, konyha, éléskamra és gazdasági épületek. Pályázhatnak okleveles kántortanítók, akik a magyar és 101 nyelvben teljes jártassággal bírnak. Személyes megjelenés kívántatik. A pályázatok *Aléithner József* plébános címére küldendők. 888 1-1

Pannonhalmi főapátság.

Ravazdi róm. kath. népiskolánál egy osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalom: 500 korona a hitközségtől, 500 korona államsegély. Kerttelmenny 20 korona, lakás egy butorozott szoba (ágyneműn kívül). Az ismétlősök egy csoportját oktatja, szükség esetén a kántoriakban segít. Díjlevélben bővebben. Kellően felszerelt folyamodványok aug. 24-ig *Barna Athanasz* plébánoshoz küldendők Ravadzra. Állás szept. 24-én elfoglalandó. 859 2-2

Pécsi egyházmegye.

Pályázata faddi r. k. elemi népiskola újonnan szervezett 6. sorszámú tanítónői állomására. Járandósága: 1. a hitközségtől 100 kor., 2. államsegélyből 900 kor., mindkettő havi előleges részletekben. 3. egyszobás lakás, egyelőre természetben. 4. kerttelmennyül 20 kor., félévi előleges részletekben. Kötelességei: a felsőbb hatóságok utasításai szerint a mindennapi és ismétlőiskolások nevelő oktatása és belépés az egyházmegyei róm. kath. tanítóegyletbe, mint rendes tag. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Pályázati kérvények aug. 23-ig a faddi róm. kath. iskolaszékhez intézendők. 873 1-1

A **diósberényi** (Tolna m.) róm. kath. elemi iskolánál megüresedett osztálytanítói állásra aug. 25-ig pályázat hirdetik. Javadalma: 1. az iskolafenntartótól 491 kor., államsegély 338 kor., élelmezés megváltása címén 150 kor., utóbbi 1/2 évi utólagos részletekben. 1/2 öl fa összevágva 21 kor., összesen 1000 kor. törzsfizetés, egy butorozott szoba (20 kor.), továbbá kert és lakáspótlék címén 40 kor. = 1060 kor. Kötelessége a rábizandó mindennapi és ismétlő osztályokban tanítani, a gyermekeket templomba kíséni és ott rájuk felügyelni, ha férfi, a kántoriakban a plébános felszólítására segíteni, ha nő, a kézimunkát tanítani. A német nyelvben való jártasság megkívántatik. Kötelessége a pécsegyházmegyei tanítóegylet tagja lenni. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. 881 1-1

A naki plébániához tartozó **Várong** fiókhitközségben (Tolna m.) megüresedett kántortanítói állásra augusztus 25-iki határidővel pályázat hirdetik. Javadalma: háromszobás lakás és a szükséges melléképületek. 810 öl házikert. Párber címén 100 házaspár után 25 mérő buza, 25 mérő rozs, értéke 380 kor., lélekpénz 25 kor., borpénz 23-04 kor., 5 öl hasábfű 160 kor., temetőfü használata 50 kor., 7 kat. hold 367 öl szántóföld, haszonbérjövédelme 392 kor., egyéb készpénzjárandóságok különféle címen 194-80 kor. Összesen 1224-84 kor. Kötelméi díjlevél szerint. Személyes megjelenés a választás napján aug. 27-én kívánatos, utiköltség azonban nem terítetik meg. Kérvények a naki plébániahivatalhoz küldendők. 862 1-1

A **helesfai** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik aug. 26-iki határidővel. Javadalma: 1. hitköz-

segtől 900 kor., 2. féltelek után járó erdő és korcsma bérlet rész circa 28 kor., 3. tandíjváltás az államtól 190 kor., 4. egy fél hold kaszáló, ehhez a temető kaszálója is 70 kor. értékben, 5. körülbelül 400 öl házikert és körülön 480 öl fenyves 30 kor. értékben, 6. féltelek után legeltetés, értéke 30 kor., 7. stóla 30 kor., összesen 1284 kor. Ebből kántori 230 kor., tisztán tanítói 1054 kor. Lakása: 3 szoba, 2 konyha, éléskamra, pince, istálló, ólak. Kötelességei: a magyar tannyelvű osztatlan iskolát és az ismétlő iskolát vezetni, a kántoriakat díjlevél szerint végezni, a pécsegyházmegyei róm. kath. tanítóegyletbe belépni. Személyes megjelenés szükséges. A próba-éleklés aug. 18., 20. és 25-én végezhető. Az állás szept. 1-én foglalandó el. Kérvények alulírottához küldendők *Bükkösre* (Baranya m.) *Szentványi József*, elnöksz. elnök. 903 1-1

Rozsnyói püspöki megye.

A **fazekaszaluzsányi** róm. kath. iskolánál a tanítónői állásra aug. 29-ig pályázat hirdetik. Jövedelme: a hitközségtől 100 kor., államsegély 900 kor., kerttelmenny 20 kor. Van törvénykövetelte lakása. Kötelessége az I-II. vegyesosztály tanítása és kézimunkatanítás. Kérvények küldendők plébániahivatal Nagyszuha. 861 1-1

Székesfehérvári egyházmegye.

A **lovasberényi** (Fehér m.) róm. kath. iskolaszék egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: 600 kor. az állampénztárból, 400 kor. a hitközségtől, 20 kor. kerttelmenny és egyszobás lakás a szükséges butorozattal. Az ismétlőiskolát is köteles tanítani. A kántori teendőkből való jártasság megkívántatik. Határidő aug. 24. Állás szept. 1-én elfoglalandó. Okmányokkal felszerelt kérvények *Krécsy Károly*, esperes-plébánoshoz küldendők Lovasberénybe. 882 1-1

Szepesi püspöki megye.

Gluknoi (Szepes m.) szeptember 1-én elfoglalandó újonnan szervezett kath. tanítói állomásra aug. 25-re pályázat hirdetik. Fizetése: államsegélyben 900 kor., hitközségtől 100 kor., úri lakás kerttel. *Groh János*, plébános. 872 1-2

A **laczkvágási** róm. kath. kántortanítói állásra aug. 25-ig pályázat hirdetik. Törvényes fizetés. Szabad lakás, melléképülettel. Kérvények az alsözügi plébániára. Posta Podolin. *Iskolaszék*. 913 1-1

Tavas (Szepes m.) fiókhitközségben tanítói állomásra szept. 14-ike pályázat hirdetik. Nők is pályázhatnak. Plébániahivatal, Szepes-Hanusfalván. 912 1-2

Pályázat **kisborovei** róm. kath. tanítói, illetőleg tanítónői állásra szept. 1-re. Törvényes fizetéssel, lakással. Tannyelv: magyar-tót. Nagyborove, u. p. *Hutti* (Liptó m.) *Iskolaszék*. 914 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

Horvátlovői (Vas m., posta Pornóapáti) horvátnyelvű róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: államsegéllyel 1000 kor. a javadalmi jegyzőkönyv szerint. Személyes megjelenés kívántatik, megválasztottnak utiköltsége megtérül. Választás aug. 25. délelőtt. *Iskolaszék*. 853 2-2

A **kebeleszentmártoni** róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetése: 800 kor. államsegély, 200 kor. a hitközségtől, 20 kor. kerttelmenny, egy butorozott szobából álló lakás fűtéssel. Kötelessége a rábizandó osztályokban és az ismétlősök oktatása. Tanítónők is pályázhatnak. Csak eredeti vagy közjegyzőileg hitelesített okmányok fogadtnak el. Pályázatok aug. 25-ig plébániahivatalhoz Lendvavásárhely (Zala m.) küldendők. 864 1-1

A nyugdíjazás folytán megürült **rumi** r. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: Lakás, a törvény rendelkezése szerint, 2 szoba, 1 konyha, kamra, gazdasági épületek, házi kert, kilenc hold szántó, ebből 2 holdat a hitközség teljesen megművel.

Öt hold legelő, mely rétnak is használható. 7½ öl kemény tüzifa házhoz szállítva. Tandjártartás államtól 334 kor. Összesen 1062 korona. Kántori jövedelme: 7-7 pozsonyi mérő buza és rozs. Temetőkasza, lélekpenz és stola. Összesen. 146 kor. Kötelesegei: Az iskolaszék által kijelölt osztályban, az előirt tananyag elvégzése. Vasárnap, ünnepnap szent mise és litania alatti, hétköznap a nagymise alatti kántori teendők végzése. Ugy a temetésnél és körmeneteknél is. Az osztálytanító megválasztása esetén az is ugyanakkor betöltetik Ennek javadalma: 900 kor. államtól 100 és 20 kor. kertillemény a hitközségtől. Egy bútorozott szoba. Kötelesege: A kijelölt osztályban és ismétlőiskolában vallás-erkölcsi alapon tanítani és nevelni, gyermekeket az iskolából templomba vezetni, reájuk ott felügyelni és a kántoriakban segídekni. Pályázati határidő aug. 23. Választás aug. 24. delután. Kellően felszerelt kérvények Ftdő Nagy Péter elnök urnoz küldendők. Állások szept. 1. elfoglalandók. Iskolaszék megbízásából Nagy Péter elnök, Gerecsér István iskolaszéki jegyző. 875 1-1

Németujvár (Vas m.) anyaegyházhoz tartozó Tobaj fiókközségben a róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Évi jövedelem: a) Tanítói: 9 kat. hold 1188 □öl szántóföld és rét haszonélvezeti joga 276 kor. Collectura megvalva, felévenként előre fizetve 250 kor., megállapított evi tandíjösszeg, felévenként előre fizetve 177 kor., 26 m³ tüzifa házhoz szállítva 91 kor. Nyulifalu község pénztárából negyedévi előleges részletekben 160 kor., összesen 960 kor., állami korpótlék. b) Kántori: készpénzben a hitközségi pénztárból, negyedévi előleges részletekben 160 kor., 8 m³ tüzifa házhoz szállítva 28 kor., alapítványi kamat 32 kor., stolaris jövedelem körülbelül 30 kor., összesen 250 kor. Szabad lakás és az iskolaépületnél levő konyha és gyümölcsös kert. Kötelesege: a mindennapos tanulók felső négy osztályait önállóan, az ismétlősöket pedig az osztálytanítóval felváltva tanítani, továbbá a szokásos istentiszteleteket u. m. a vasár- és ünnepnapon szent rózsafüzért, a községi ünnepnapok szentmiséit és a nagybőjtben minden szerdán, pénteken és szombaton tartandó szent rózsafüzért díj nélkül elvégezni és a harangoztatásról gondoskodni. Tanítási nyelv: magyar-német. Az állás szept. 15-én elfoglalandó. Megjelenés megkívánatik, de utiköltég nem adatik. Kérvények szept. 8-ig a németujvári róm. kath. plébániára küldendők. 879 1-1

A jánosházai róm. kath. iskolához tanító vagy tanítónő keresetik. Lakása: szekrény, ágy, asztal, szék állványkával bútorozott szoba. Jövedelme az államtól és hitközségtől a fával együtt 1000 kor., kertillemény 20 kor. Ha tanító választatik, ez a kántoriakban segídekni tartozik. A kérvények aug. 25-re nyújtandók Ee. Jánosháza. Kornfeind Vince, plébános. 910 1-1

Böde község (Zala m.) róm. kath. elemi népiskola néptanító állásra pályázatot hirdet. aug. 28-ig javadalmasa hitközségtől 676 kor. és államsegély 324 kor. összesen 1000 kor. szabad lakás, melléképületekkel és ¼ hold kerttel. Választás augusztus 28-dikán. Személyes megjelenés. Bizonyítványok Barbás József iskolaszéki elnök úrhoz beküldendők. Az állás szeptember 1-től 5-ig betöltendő. 903 1-2

Váci egyházmegye.

Nagykőrösré róm. kath. okleveles segédkantortanító kerestek. Fizetése havi 25 korona, teljes ellátás, ágy, nemű, mosás nélkül. Okmányokkal felszerelt kérvények alulírottához intézendők. Állás szept. 15-én elfoglalandó. Ulrich Béla. 871 1-2

Az újszászi (Pest m.) róm. kath. iskolaszék egy nőtlen tanítói állásra aug. 24-ig pályázatot hirdet. Javadalma 1000 kor., lakber 100 kor., kertillemény 20 kor. Kötelesege egy osztályt vezetni s a «Rendszabályok 177. §-ának 6. pontja értelmében a kántortanítót, indokolt esetben az iskolaszéki elnök felhívására, méltányos díjazás mellett, szorgalmi időkben a kántorságban helyettesíteni. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Plébániahivatal Újszász. 867 1-1

Az üllői róm. kath. iskolaszék egy tanítói állásra pályázatot hirdet, a rendes illetmények mellett. A megválasztottnak kötelessége lesz a kántorságban is segídekni, de ezért külön díjaztatik. Iskolaszék. 904 1-2

A «Népnevelő» 30. számában közölt nőtleni kántortanítói állásra a pályázatot aug. 26-ára tűzöm ki. Az énekpróba délelőtt 10 órakor tartatik meg. Iskolaszéki elnök. 905 1-1

Veszprémi egyházmegye.

Szulok (Somogy m.) róm. kath. elemi iskolához osztálytanítónői állásra pályázat hirdetik, államsegéllyel 1000 kor., egy szoba és 20 kor. kertillemény. Kötelesege díjvel szerint. Pályázati határidő aug. 25. Kérvények a szuloki plébániára küldendők. 909 1-1

A felsőpáhoki róm. kath. iskolák az osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: 900 kor. az államsegély, egy bútorozott szoba, 20 kor. kertpótlék, 100 kor. a község pénztárából és 1 öl hasábfá. Pályázók kérvényeiket a fenti címen f. hó 31-ig az alsópáhoki plébániahivatalba beküldjék. Választás aug. 31-én reggel 8 órakor lesz. Az iskolaszék. 911 1-1

Jeles oklevéllel és több évi gyakorlattal bíró okl. tanítónő magyar és német nyelvismerettel állást keres kath. iskolánál. Puzstára is elmegy. Cím: «Népnevelő» kiadóhivatalában. 787 3-3

Keresztény okl. tanítónőt keresek három kis leányom mellé, aki kezdő zongora tanításra is képes, német nyelvet beszélők előnyben részesülnek. Fizetés meg egyeztetés szerint, azonkívül teljes ellátás. Igénylők okmányaik beküldése mellett forduljanak Schaffer Antal, szállótulajdonoshoz, Mohács (Baranya megye). 883 1-2

Segédtanítónak szeptember hó 1-ére ajánlom. Malonyay Érendred. 898 1-1

PÁRTOLJUK A HONI IPART!

Új szab. keverék! 707-2 Teljesen fenytelen.

FRANGO szállítja a miniszterileg ajánlott s többszörösen kitüntetett, mely fekete, hamar száradó, tartós és használatkész

iskolatábla-mázat.

Egy ¼ bádogszelence ¼ klg. 18 m² ter. K 7.—
 « ½ " " ¾ " " 9 m² " " 3.60
 « drb iskolatáblamáz ecset " " " " 2.—
 « palack legfinomabb hig. piros vonalozó festék ecsettel " " " " —.80
 Ragasz, szállítólevél " " " " —.40

Új mázolásai és vonalozási utasítással **Greschik Gyula, Lőcsén.**

Vidéki szülők különös figyelmébe ajánlva.

MÁRIA OCSARMA ÁRVÁHÁZ ÉS NEVELŐ-INTÉZET, POZSONYBAN.

A Pozsonyban, a Mély út elején, közel a Marcalvárhoz, a Kis-Kárpátok délkeleti lejtőjén, egészséges vidék ózondús levegőjében fekvő, a kor színvonalán álló, minden tekintetben modern s a Paduai Szent Vincéről nevezett nővérek vezetése alatt álló 885-1-3

Mária Oltalma árvaház s nevelőintézetbe

az 1912-13-iki tanévre, úgy mint eddig, csekély havi díj fizetése mellett benlakó növendékek, fiúk és leányok, a vidékről is felvétnek. A növendékek az intézet 6-osztályú nyilvánossági joggal felruházott elemi iskoláját látogatják, a leányok azonkívül a munkaiskolában mindenemű kézimunkában, fehérművarrásban és szabásban, a felső ruhák készítésében nyerneik kiképzést. Gondos nevelés, állandó orvosi felügyelet. Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve küld az intézet főnöknője.

Népiskolai címláblák

45x60 cm. nagyságban rendkívül tartós, ólmozott acélbádoglemezből, fehérzománc alapfestéssel, fekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címerrel ellátva darabonként 15 koronáért megrendelhetők.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv. társaság.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28 B. szám.

Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető. 278

Védjegye

Magyar törlogummi

kapható minden papirkereskedésben.

Magyar címer a védjegye,
Magyar diák csak ezt vegye!

Magyar Ruggyantaárugyár
Részv. Társaság Budapest.

Dallamos präludiumok az összes hangnemekből 4 kor.
Miatyánk, Üdvözlégy (ének) 2 kor.
daloskönyv gyermekára 3 kor.
Népszöveg-
daloskönyv 3 kor.
ségi induló 75 fillér.
Kontor Elek
Megrendelést kér
kollegánk Budapest, II., Albrecht-út 7. szám.

Nyomtatványok

különösen nagyterjedelmű könyvek, vagy nagy példányszámban készíthető időszakos nyomdatermékek, folyóiratok, naptárak, árjegyzékek stb., valamint a legkényesebb igényeket kielégítő mű- és illusztráció-nyomások egy vagy több színben

Gyorsan és olcsón készíttetnek

a DUPLEX-rendszerű legújabb amerikai szedőgépekkel, betüöntővel, galvanoplasztikával, zinkographiával és nagyüzemi, versenyképes könyvkötéssel felszerelt, ez idő szerint közel 400 munkást foglalkoztató

Stephaneum nyomda r. t.

a Szent-István-Társulat nyomdájában

Budapesti, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

Mária énekeink legjobb gyöngyei, 100 szebbnél szebb ének díszes orgonakisérettel, 2 részben. Egy-egy rész 3 kor. együtt a kettő 5 kor. 48 csinos és dallamos orgonadarab 2-40 kor.

Zámbó Károly kántor, Szeged.

50 új gyászmise offertorium 1 kor. Orgonahangok 3, 4 és 5 korona. 469 15-10

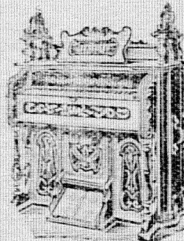
MOLNÁR JÓZSEF kántor, Kunszentmiklós

Elismert elsőrangú műrecek csak a Zimmermann-féle harmoniumok!

Az előkelő valódi Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhetők közvetlen a monarchia vezér-képviselőitől:

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek-tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

Üzletek: Lipse, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga és London.

ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET

RIEGER OTTÓ

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, vilamos gépekkel berendezett és királyi udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

Cs. és királyi udvari szállító.

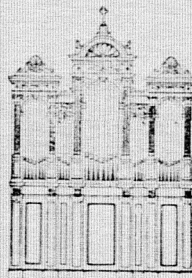
A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett pneumatikai nemeshangú orgonákat szállít.

Mindennemű orgonajavításokat és hangolókat lelkiismeretes

és pontosan teljesít.

Tervezeteket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld.

93 2-52

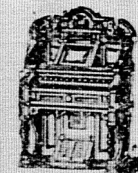

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest, X., Delej-utca 25 B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-mértékkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó

vasuti állomásig

Tanároknak s lelkeseknek különösen szíveskedem. Árjegyzék ingyen és bérmentes. Részletfizetés engedélyezve.

93

Kérjen árjegyzéket, pianók és pianókról.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a.